

نامهیهك بۆ سەرۆك ماندیلا

نووسینی : د. عائض القرنی

وهرگیڕانی : باوکی محمد

پێشهکی :

له سههرهتاکانی بڵاوبونهوهی ئیسلامدا دنیا بهگشتی و نیوهدورهگهی عهرهبیش به تایبهتی کۆیلایهتی بآلی به سهردا کیشابوو، بهشیوهیهك که ههموو مائیک دهیتوانی زیاتر له کۆیلهیهکی ههبیّت، که زۆربهیان رەش پیست بوون، ئیسلام یهکهه کاریک که ههلسا پپی ئازادکردنی ئەو کۆیلانە بوو لهو کۆت و زنجیرهی به گهردنیانهوه بوو، ئەوهبوو یهکهه کهسیک که هاته ناو ئیسلام (ئەبو بهکرخوالی پازی بئ) یهکهه ئیشی بریتی بوو لهوهی که چهند کۆیلهیهکی کرێ له خاوهنهکانی و رزگاری کردن که بیلال یهکیک بوو لهوان .

بهو شیویه وورده وورده رژیمی کۆیلایهتی بنهبرکردو نهیهیشت که ئەگەر ئیسلام نهبووایه ئیستهش ههر بهردهوام ئەبوو، رهنکه یهکیک پرسیار بکات و بلی چۆن وا دهلیی له کاتیکا که ئەمڕۆ دنیا یهکی ترهه مرۆفهاکان ئازادن، بهلام له راستیدا رژیمی کۆیلایهتی ئەمڕۆ به شیویهیهکی تر پیاده ئەکریت و شیوازیکی دیکهی وهرگرتوو .
له سههرهتاو نیوهراستهکانی سهدهی ههژدهدا تاکه بازرگانی وولاتانی داگیرکهر بریتی بوو له کۆیلهکردنی خهلی ئەفریقاو فرۆشتنیان به بۆرجوازهکانی ئەمریکاو ئەوروپا، ئیستهش دهیان ههزار ژنان وکچانی وولاتانی ئەفریقاو ئەوروپای رۆژههلات ئەکرینه کۆیلهو له بازارهکانی بازرگانی جنیسی ئەوروپای مۆدیرندا ئەفرۆشرین .

ماندیلا یهکیک بوو لهو کهسانهی که له پیناوی ئازادی گهلهکهی و به کۆیلهنهکردنیدا بههاری ژیانی کرده پایزو زیاتر له چارهکه سهدهیهك له نیوان چوار دیواردا بهند کرا، تاوانی تهنها ئەوهبوو بوو رەش پیست بوو، وه داوای ئەکرد که مرۆفها رەش پیستهکانیش وهک مرۆفیککی ئاسایی بژین ههست بکهن که مۆفهن و یهکسان بژین له گهله ئەو کهسانهی که وهختی خۆی داگیرکهرهیناوانی بۆ ئەوی .

پییم وایه ئەگەر گۆرانکاری به سهر نهخشهی ئەم جیهانهدا نههاتایه دواي ههرهسی کومونیزم ئیستهش ئەوهی پپی ئەلین وویژدانی جیهانی! ههر له جپی خۆی ئەبوو ماندیلاش کۆت و زنجیر ئەبوو .
ئیمهش وهک گهلیکی چهوساوهو ماف خوراو زۆر ههست به ئازارهکانی گهلانی چهوساوهی وهک خۆمان ئەکهین، بهلام جپی داخه که گهلانی تر ههمان ههستیان نیه بهرامبهرمان .

وهک ئەرکیک بۆ نرخاندنی ئەو ههموو تیکۆشانهی ماندیلا چهشتویهتی له پیناوی ئازادی خۆی و گهلهکهیداو وهک کوردیک که ههموو ئاواتمان ئازادی ژیانه وهک گهلانی تری ئەم دنیا یه، وهک موسلمانیکیش که باوهرم بهوهیه که مانای راستهقینهی ئازادی و مافی مرۆف و دادپهروهی و رزگار بوون له کۆیلایهتی تهنها له ئیسلامدا بهرجهسته ئەبیّت، به باشم زانی ئەم نامهیه به زمانی کوردی پیشکesh به خوینهرانی خۆشهویست بکهه، که بهرپز دکتۆر عائض القرنی زانی بهناوبانگ نوسیویهتی به سەرۆک ماندیلا .

ئاخۇ كەى گەلى كوردىش سەرۆكىكى دىسۆزى وەك ماندیلاى ئەبىت كە لە كۆيلايهتى ئەم و ئەو رزگارى بكات ؟
لە عائض القرنى وە .

بۆ سەرۆك نىلسون ماندیلا .

سلاوئىكى پاك و بى گەرد ئەى سەرۆكى مەزن:

من يەككىم لە مليۆنه‌هاى پۇژھەلات و پۇژئاواى ئەم سەرزەوييه، كە ژيانى تۆيان خويندۆتەو، ئاگادارى تىكۆشانت بوون، سەرسوپماوو بوون بە نەبەردىت و خۇراگرىت، سەرسام بوون بە گيانبەخشيت و نازايەتيت لە پيناو بىرو باوەرپەكەتا، لە پيناو نازادى خۆت و گەلەكەتا، هەتا بویتە ئەستىرەيهك لە ئاسمانى ئازاديدا، زەمىمىكى جيهانى لە قوتابخانەى تىكۆشاندا، داھينەريكى عەبقەرى لە قوتابخانەى مافى مرۆفدا .

بە راستى خەلك لە تۆو چىرۆكى تىكۆشانى وەرگرت، لە پۆمانى سەربەرزى و سروودى سووربون لە سەر بىروباوەرپان سووديان لە تۆ وەرگرت، تۆ بویتە باوکی زۆرىك لەو چەوساوانەى مافيان داگیرکراوو چەوسابوونەو لە وولاتى خۆيان، داپلۆسين و ستەم بى بەشى كوردبوون لە ژيانى ئاسوودەيى، لە تۆدا نمونەيهكى بەرجەستەو زیندوويان بىنى، پيشەنگىكى جوان بوويت لە ئارامى و خۇراگرى و سوربوون و پەفزکردنى ستەم و چەوسانەو، بەردەوام بوويت لە بەخشين و فيداكارى بۆ گەلەكەت تاكو مافەكانيان وەرگيرين .

ئەى سەرۆكى مەزن :

ئىسلام -ئايىنى راستەقىنەى پەروردگار - ئايىنىكى مەزنە، مەزنەكانى خۆش دەوئيت، ريز لە داھينەران دەگرئيت، بەرپزەكان بەرزو زیندوو رانەگرئيت، كە تۆ يەككىكى لەوان .

ئىسلام ئايىنى يەكسانىيە، يەكسانى خستە نيوان عومەرى عەرەبى و بىلالى حەبەشى و سەلمانى فارسى و سوھەيىي رۆمى، بە راستى ئايىنىكە ستەم پەت دەكاتەو، داپلۆسين قەدەغە ئەكات، هەرچى جياوازيەكى رەنگ و رەگەزو زمان ھەبئت نايەيئيت، خوا دەفەرموئيت " ان اكرمكم عندالله اتفاقكم " -بەرپزترينتان لاى خوا ئەوئەتەنە كە تەقواو پاريزى زياتر بئيت.

ئەى سەرۆكى مەزن :

ئىسلام ئىحتيفا ئەكات بە مەزنىكى وەك تۆ، چونكە ئايىنىكە ريز لە فەزىلەت و پاىەدارى ئەگرئيت، ئارامى لا گەورەيهو بە گەورە ئەينرخيئيت، ھاندەرو پالئەرى دادپەرورەيه، بانگەشەى ئاشتى ئەكات، بەزەيى بلاو ئەكاتەو، بانگەواز ئەكات بۆ برايهتى .

ئەى سەرۆكى مەزن :

بە راستى پلەى بەرزى دنيايو شەرەفى جيهانيت بە دەست ھيئا، وە سونبلى -وسامى فيداكاريت وەرگرت، تاجى ئازاديت لەسەر كرد، لە گەل ئەوانەدا كە بەدەستت ھيئان ئەمانەى تريش بچە پاليان : باوەرپە خواو بە دەست ھيئانى گوپراپەلى پەروردگارو شوين كەوتنى پيغەمبەرەكەى صلىالله عليه وسلم ، ئەمەش تەنھا بە موسلمان بوونت ئەبئيت، موسلمان ببە پاريزراوو سەلامەتيت، موسلمان ببە عيززەت و سەربەرزى دنياو دواپۆژ بە دەست دئيت و لە ھەردوولا سەرفراز ئەبئيت و رزگارت ئەبئيت لە سزاي خوا .

موسڵمان ببه ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن تاكو زه‌وی و ئاسمان سلاوت لی بکه‌ن، ملیاریك و دووسه‌د ملیون موسڵمان پێخۆشچالی دهربرن و دهرگاكانی به‌هه‌شتت بۆ بكرینه‌وه .

ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن : تۆ ده‌سكه‌وتیكي بۆ ئیسلام، ره‌سیدیكي بۆ موسڵمانان، چه‌ند جوانه كه وشه‌ی حه‌ق و دادپه‌روه‌ری و ناشتی و ئازادی له‌ دوولێوه‌ته‌وه‌ بێته‌ ده‌ری و پر به‌ ده‌م بلییت (لا اله الا الله محمد رسول الله) كه ئه‌وه‌ راسترین رسته‌یه كه خوا ناردویه‌تی بۆ مرۆف، كه نه‌یینی به‌خته‌وه‌ری و فریاده‌س و سه‌ركه‌وتن و رزگار بونیه‌تی .
ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن :

هه‌ركاتی له‌ وولاتانی ئیسلامدا به‌ زانیان و سه‌ركرده‌كان و ئه‌دیبان و دانیان گه‌شتبێتم وتوویانه : خۆزگا (نیلسۆن ماندیلا) موسڵمان ببوایه‌، جا تكات لی ئه‌كه‌م و هیوام وایه كه زۆر به‌ هیزو نه‌مری و سه‌داو ده‌نگه‌وه‌ بانگه‌شه‌ی (لا اله الا الله محمد رسول الله) بکه‌یت . جا ئه‌و کاته به‌نده‌كان خوا له‌ هه‌ر شه‌ش کیشه‌ره‌كه‌دا پێخۆشچالی دهرئه‌برن و چه‌پله‌ت بۆ لی ئه‌ده‌ن، وه‌ مه‌كه‌كه‌ سه‌لامت لی ئه‌كات، كه‌عبه‌ دهرگای خۆیت بۆ ئه‌كاته‌وه‌، دوانگه‌کانی موسڵمانان ناوه‌ جوانه‌كه‌ت به‌رز رانه‌گرن، تۆ له‌ زینداندان بیست و حه‌وت سال ئارامت گرت تا كۆته‌كانت پساندو سه‌ركه‌وتیت به‌ سه‌ر زوڵم و سه‌تمداو یاخی بووانت وورد كرد، ده‌ی به‌ موسڵمان بونت داستانیك له‌ باوه‌ر تۆمار بکه‌، چیرۆكێك له‌ ئازایه‌تی و وینه‌یه‌کی جوان له‌ وینه‌کانی جوامیری به‌رجه‌سته بکه‌ .
ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن :

سویند به‌ خوائیهمه‌ی موسڵمان- له‌ ئیسلامدا نرخ و ریزو كه‌رامه‌تی مرۆفمان بینیه‌وه‌وه‌، شیرینی باوه‌رو له‌زه‌تی گوێرپه‌رته‌یه‌مان چه‌شتوه‌، خۆشئوده‌یی به‌نده‌یه‌تی په‌روه‌ردگارو شه‌ره‌فی كرنوش بردن بۆی و سه‌ربه‌رزی و گوێرپه‌رته‌ی پێغه‌مبه‌ره‌كه‌یمان چه‌شتوه‌ .

جا له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی تۆ گه‌وره‌یت له‌ ده‌روونماندا-به‌و میژوو په‌رشنگداره‌ت-زۆر حه‌ز ئه‌كه‌ین به‌شدارێ ئه‌و ژیانه‌ پر به‌خته‌وه‌ری و ئاسوده‌یی و كامه‌رانیهمان ببیت كه‌ له‌ سیبه‌ری ئیسلامدا پێی به‌خته‌وه‌ر بووین، وه‌ هه‌لی داهاووی ژیانت له‌ سایه‌ی ئه‌م ئاینه‌دا به‌خته‌وه‌ر بکه‌یت .
ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن :

ئه‌و مانا به‌رزانه‌ی تۆ بانگه‌شه‌یان بۆ ئه‌كه‌یت كۆی هه‌موویان له‌ ئیسلامدا ئه‌بینیه‌وه‌، ئه‌و به‌زه‌یه‌ی كه‌ دلی داگیركردویت له‌ ئیسلامدا هه‌ستی پێ ئه‌كه‌یت و له‌مسی ئه‌كه‌یت، ئه‌و دادپه‌روه‌ریه‌ی بانگه‌شه‌ی بۆ ئه‌كه‌یت له‌ ئیسلامدا به‌ كرده‌وه‌و به‌رجه‌سته كراوی ئه‌بینیه‌وه‌ .

ئیسلاام ئارامگرانی خۆش ئه‌وێت و تۆش به‌ ئارام بوویت، ریز له‌ زیره‌كه‌كان ئه‌گریت و تۆش زیره‌ك بوویت، نرخێ خاوه‌ن ژيرو داناكانی لایه‌و تۆش ژیریکی ته‌واویت، ئازایه‌تی و نه‌به‌ردی به‌رز نرخاندوووه‌ تۆش ئازاو نه‌به‌رد بوویت .
ئه‌ی سەرۆکی مه‌زن :

به‌ راستی چه‌ند رۆژێك ژیاام له‌ گه‌ل یادداشته‌كانتا " گه‌شته‌ درێژه‌كه‌م له‌ پیناوی ئازادیدا " * زۆر شتم بیینی له‌ مه‌زنیت و ئارامی و ئازایه‌تیت كه‌ به‌ راستی سه‌رسامی كردم و ووتم : خۆزگه ئه‌م مرۆفه‌ به‌رپه‌رته‌ په‌رشنگداره‌ موسڵمان بووایه‌، سویند به‌ خوا هیچ ئاینێك نابینم شایسته‌ی تۆ بییت و تۆش شایسته‌ی ئه‌و بییت ئیسلام نه‌بییت، هیچ مه‌به‌ده‌ئێك نازنم ئه‌وه‌نده‌ی ئیسلام ریزی له‌ نمونه‌ی وه‌ك تۆ گرتبیت، چونكه‌ ئیسلاام ئایینی فیتزه‌و خوارسكه‌، دله‌كان ئه‌كاته‌وه‌، له‌

گه‌ل ژیری‌دا ئە‌دو‌یت، دە‌رو‌ونه‌كان پاك ئە‌كاته‌وه‌و پال‌ف‌ت‌گه‌یان ئە‌كات، ر‌ه‌وش‌ت ته‌ز‌كیه ئە‌كات و ر‌ێ‌ز له مر‌وف ئە‌گر‌یت، بو‌ونه‌مه‌ر ئا‌وه‌دان ئە‌كاته‌وه‌، ژیان جو‌انه‌رو ر‌ازا‌وه‌تر ئە‌كات .

ئە‌ی سەر‌ۆ‌کی مه‌زن :

من له مه‌ك‌كه‌وه ئە‌ت‌دو‌یت‌م، له په‌نا‌ی كه‌عه‌به‌دا كه قور‌ئانی ل‌ی هات‌وته خوار‌مه‌وه، مح‌مه‌دی‌الله علیه وسلم ی ل‌ی ن‌یر‌درا، ر‌ۆ‌ژی په‌یام‌ی ئی‌س‌لامی ل‌ی هه‌ل‌هات و به‌ت‌ه‌كان ش‌ك‌ی‌ن‌ران و یا‌خی بو‌وان له ناو‌بران و جار‌ی ماف‌ی مر‌وف‌ی ل‌یوه‌ درا، س‌ته‌م و دا‌پ‌ل‌ۆ‌س‌ین وه‌لان‌را‌وو خ‌رایه‌ چاله‌وه‌وه‌و ئاش‌تی و دا‌د‌پ‌ه‌ر‌وه‌ری بلا‌و‌ك‌رایه‌وه‌، خ‌وا‌ی ئ‌یم‌ه‌و ت‌ۆ ئە‌فه‌رم‌و‌یت : (فمن یر‌د الله ان یه‌دی‌ه ی‌ش‌رح ص‌دره لل‌اس‌لام ... { ه‌ه‌ج كه‌س‌ی‌ك خ‌وا مه‌به‌س‌یت ب‌یت و ب‌یه‌و‌یت ر‌پ‌ر‌ۆ‌ش‌نی ب‌كات د‌لی ئە‌كاته‌وه‌ ب‌ۆ وه‌ر‌گ‌رت‌نی ئی‌س‌لام) .

ئە‌ی سەر‌ۆ‌کی مه‌زن :

به‌ ر‌است‌ی ژیان كور‌ت و به‌ ئە‌ش‌كه‌ن‌جه‌و ئازاره‌، س‌ه‌ره‌پ‌ای ژیا‌نی مه‌زن‌ی‌کی وه‌كو ت‌ۆ كه‌ نز‌ی‌كه‌ی نی‌وه‌ی ته‌مه‌نت به‌ س‌ته‌م‌لی‌ك‌را‌وی له به‌ندی‌خ‌انه‌دا بر‌ده‌ سه‌ر، له‌ود‌ن‌یا ژیا‌نی‌کی نه‌بر‌ا‌وه‌ی هه‌یه‌ كه‌ پ‌ره‌ له‌ خ‌وش‌ی و نی‌عه‌مه‌تی ب‌ی ك‌ۆ‌تا‌یی ته‌نها ئە‌وانه‌ ئە‌ی‌گه‌ن‌ی و ئە‌بنه‌ خ‌اوه‌نی كه‌ با‌وه‌ر‌پ‌ان به‌ خ‌وا هه‌یه‌و شو‌ین پ‌ی‌غه‌مه‌به‌ره‌كانی كه‌وت‌وون، هی‌وام وایه‌ كه‌ ئە‌و ژیا‌نه‌ پ‌ره‌به‌خته‌وه‌ری و سه‌ره‌به‌رز‌یه‌ت له‌ ده‌ست نه‌چ‌یت و بب‌یته‌ خ‌اوه‌نی، هه‌روه‌ك فه‌یله‌سو‌فی به‌ناو‌بان‌گ " د‌ی‌كار‌ت " ئە‌یت : " ئە‌م ژیا‌نه‌ له‌ شان‌و‌گه‌ریه‌کی دو‌وب‌ه‌ش پ‌ی‌ك هات‌وه‌وه‌، به‌شی یه‌كه‌می‌ان‌مان ب‌ینی، مه‌شه‌ه‌دی س‌ته‌م‌كار و س‌ته‌م‌لی‌ك‌را‌و، سه‌ره‌كه‌وت‌وو ژ‌یر‌كه‌وت‌وو، به‌ه‌یز‌و لا‌واز، ئە‌ی ك‌وا مه‌شه‌ه‌دی دو‌وه‌م كه‌ دا‌د‌پ‌ه‌ر‌وه‌ری ت‌یدا ب‌یت ؟! " .

زانا مو‌س‌لمان‌ه‌كان ده‌م‌ی‌كه‌ وه‌لام‌یان ئە‌و پ‌رس‌یار‌ه‌یان دا‌وه‌ته‌وه‌ كه‌ مه‌شه‌ه‌دی دو‌وه‌م ر‌ۆ‌ژی ل‌ی‌پ‌رس‌ینه‌وه‌یه‌ له‌ د‌وا‌ر‌ۆ‌ژ‌دا، ر‌ۆ‌ژ‌ی‌ك كه‌ دا‌د‌گای په‌روه‌رد‌گار دا‌ئه‌ن‌ر‌یت و‌كه‌س دا‌د‌وه‌ر نیه‌ ته‌نها خ‌وا‌ی په‌روه‌رد‌گار نه‌ب‌یت، تا‌كو هه‌مو‌و ده‌رو‌ن‌ی‌ك پاداش‌تی ئە‌و كرده‌وه‌ چا‌كانه‌ وه‌ر‌ب‌گ‌ر‌یت‌ه‌وه‌ كه‌ له‌م ژیا‌نه‌دا ك‌رد‌و‌یه‌تی، وه‌ ت‌ۆ‌له‌ی ك‌رده‌وه‌ خ‌راپه‌كان‌یش‌ی ل‌ی به‌سه‌ن‌ر‌یت‌ه‌وه‌، وه‌ ح‌وك‌می به‌نده‌كانی ب‌كات له‌وه‌ی له‌ سه‌ری جیا‌وا‌زن و ك‌ۆ‌ك ن‌ین .

له‌ ك‌ۆ‌تا‌یدا به‌خته‌وه‌ر ئە‌به‌م كه‌ ك‌ت‌ی‌به‌كه‌مت " لا تح‌زن " ** خه‌فه‌ت مه‌خ‌و " پ‌ی‌ش‌كه‌ش ب‌كه‌م، هی‌وادارم كه‌ ك‌وی ر‌ای زاناو دا‌نایانی ك‌ۆ‌ن و نو‌ی‌ی ت‌یا بب‌ینی‌ته‌وه‌ كه‌ به‌خته‌وه‌ری ر‌استه‌ق‌ینه‌ ته‌نها له‌ ئی‌س‌لام‌دا هه‌یه‌ .

داوام له‌ خ‌وا‌ی گه‌وره‌ و په‌روه‌رد‌گاری عه‌رش‌ی مه‌زنه‌ كه‌ د‌لت ئا‌و‌یشه‌ ب‌كات به‌ نوری ئی‌س‌لام ئە‌ی سەر‌ۆ‌ك .

ر‌یزو س‌لا‌وی مو‌س‌لمانان به‌ پ‌یا‌وو ژن و پ‌ی‌رو گه‌ن‌جه‌وه‌ ل‌ی‌مان وه‌ر‌ب‌گ‌ره‌ له‌ هه‌مو‌و شو‌ین‌ی‌کی ئە‌م زه‌ویه‌دا .

ر‌یزو س‌لا‌وی من‌یش وه‌ر‌ب‌گ‌ره‌ .

د . عائض عب‌دالله القرنی .

* ك‌ت‌ی‌ب‌ی‌کی ماندی‌ل‌ایه‌ كه‌ با‌س له‌ ژیان و ت‌ی‌ك‌ۆ‌شانی خ‌وی ئە‌كات له‌ پ‌ی‌نا‌وی ئازادی خ‌وی و گه‌له‌كه‌یدا .

** ك‌ت‌ی‌ب‌ی‌کی د‌ك‌ت‌ۆ‌ره‌ با‌سی شی‌وا‌زه‌كانی لا‌بر‌دن‌ی خه‌فه‌ت و ب‌ی‌زاری و د‌له‌را‌و‌کی ئە‌كات به‌ شی‌وا‌زی‌کی ز‌ۆ‌ر جو‌ان

و ر‌ی‌ك و پ‌ی‌ك، وه‌ر‌گ‌ی‌ر‌د‌را‌وه‌ته‌ سه‌ر چه‌ند زما‌ن‌ی‌ك .